

לעילוי נשמת הר' אברהם יוסף שמואל אלטר בן הר' טוביה ז"ל

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

A Torah Tavlin Publication
34 Mariner Way Monsey, NY 10952

שבת קודש פרשת שמות - Shabbos Parshas Shmos

מברכים חודש שבת

כה' טבת תשס"א - January 20, 2001

לכל זמן ועת (Monsey, NY)

הדלקת נרות - 4: 39 שקיעה/יום השבת - 4: 58
זמן קריאת שמע/מ"א - 9: 06 צאת הכוכבים/מערב - 5: 48
זמן קריאת שמע/גר"א - 9: 42 לשיטת רבינו תם - 6: 10

מדעת עליון

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף וגו' (א-ה)

בתרגום פי' דלא מיקיים גזירת יוסף. ולא נתבאר איזה גזירה של יוסף ביטלו. אלא שיוסף גזר שלכל אזרחי המדינה, יהודים כמצריים, יוענק שוויון זכויות. אולם, הצלחת היהודים גרמה לקנאת המצריים עד שעמדו וביטלו זכויותיהם. והנה איתא במכילתא להלן, שפרעה שלט מראש העולם ועד סופו כששיעבד את ישראל, וכמותו אשור, בבל, ומלכות מדי שמשלו בכל העולם. וכשיצאו ישראל ממצרים בטלה מלכותו, ולפיכך כשיצאו ישראל נא' "ויהפך לבב פרעה ועבדיו ויאמרו מה זאת עשינו" (יד-ה).

והסביר הגמור'ר משה שטרנבוך שליט"א בס' טעם ודעת שכשנתבונן בדבר נראה שרשעת העכו"ם אינה תולדה של עוני וסבל ביניהם, שאז ודאי תולים כשלונם בישראל ומרעים להם. אלא גם בשיא הצלחתם, כל רצונם להצר לישראל, וכמו שמצינו אצל פרעה שביקש לענות את ישראל בשעה שהיה מושל בתחילת העולם ועד סופו. וכן ראינו בדורנו שגרמניה בימי הצלחתה, תפארתה ופריחתה, בקשה להכחיד כל שם ושארית מעם ישראל, ואין זה אלא יד ה' להודיענו שקיומנו הוא בלתי טבעי ולא תלוי כלל בגויים סביבנו, ולא יועיל שום נסיון של התקרבות והטמעות ביניהם. ורק כשאנו מתקרבים לאבינו שבשמים, הוא שולח יד ימינו להושיענו.

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי וגו' (ב-א)

איתא במדרש שלאחר שגזר פרעה "כל הבן הילוד היארה תשליכוהו" אמר

לכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לה' אלקינו וכו' (ה-ג)

The *Rishonim* address the obvious question: why did *Hashem* instruct Moshe to request of Pharaoh only a three-day journey? He could have demanded of Pharaoh to set the people free altogether, and Pharaoh would have no choice but to let them go after the ten plagues?

R' Yaakov Kaminetzky ZT"L offers a beautiful answer. The *Kabbalists* teach us that were *Bnei Yisroel* to have completed the decreed four hundred years of slavery, they would never have been exiled again and the redemption from Egypt would have served as an eternal redemption. But since they deteriorated to the forty-ninth level of impurity and were on the verge of complete assimilation, their exile could not have been delayed any longer, and they had to be redeemed before the prescribed time. All subsequent exiles serve to complete the years of exile dropped from the Egyptian bondage. Therefore, the Almighty wanted a means through which the spiritual deterioration would come to halt and the prescribed years of exile could continue. The plan was for them to go out for an occasional three-day period of spiritual elevation in the desert. However, since Pharaoh refused this request, the process of deterioration continued and *Hashem*, therefore, had to redeem them at once.

הוא היה אומר

R' Meir'l of Premishlan ZT"L would say:

"I see a different translation here: "יתבן אין נתן...ולבנים אומרים לנו עשוי" - "white hairs", we don't have, but our "לבנים", tell us to do *teshuvah*. One should repent if only because he realizes that the day of death is drawing closer."

R' Noson Tzvi Finkel ZT"L (Alter of Slabodka) would say:

"Listening to a *Maggid* give over words of inspiration and *teshuvah* should move one to think, not to cry!"

R' Yisroel Meir Hakohen Kagan ZT"L (Chofetz Chaim) would say:

"If capable people do not take it upon themselves to accept positions of responsibility, they can be sure that others who lack their sense of responsibility will take them!"

MAZEL TOY TO MR AND MRS Y. LEVINE ON THE BIRTH OF A GIRL

To sponsor or dedicate an issue call 914-362-4380 or E-Mail: TorahTavlin@aol.com

Talmud Torah, all at his own expense. The blind father was reluctant to accept the offer, but eventually consented, albeit grumblingly. Settling into the *Maggid's* home, the child began to blossom. He received food and clothing, went to school and fit in nicely with the other children.

It turned out that the boy had a remarkable memory and never forgot anything he learned. His comprehension was quick as lightening, his reasoning razor-sharp, his soul pristine as crystal, and his diligence unmatched. He quickly established a widespread reputation for himself and eventually emerged as the rabbi of Brody. He was none other than the renowned and revered **R' Shloime Kluger ZT"L**.

Batyah, Pharaoh's daughter, took in the baby she found in the river. Did she have any idea whom she was saving? Did she even consider the possibility that this was the savior of *Yisrael*, the father of all prophets, the deliverer of the *Torah*? We can only imagine what would have happened if the Dubner *Maggid* would have just sighed and continued along. How much would *Am Yisrael* have lost!

TORAH GEMS

ותקח לו תבת גמא ... ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאר (ב-ג)

Chazal say that because the Nile river saved Moshe Rabbeinu when he was just a young child, as we read in the outset of this *parasha*, Moshe refused to strike the Nile to bring about the plagues of blood and frogs later on. Similarly, because the earth allowed Moshe to bury the Egyptian that he killed (and thus escape detection, Moshe thought), Moshe refused to strike the earth to bring about the plague of lice. But is it really necessary to show gratitude to inanimate objects?

R' Avigdor Nebenzal, shlit"a explains that gratitude is not for the benefit of its recipient. Rather, it is for the benefit of the one who shows gratitude. This *parasha* shows us the harmful effects of failing to show gratitude. The *parasha* opens with a king - "who did not know Yosef." Is it possible that this king had never heard of Yosef? Rather, he minimized what Yosef had done for Egypt or he rationalized that Egypt had already paid its debt to Yosef's family. To what did this attitude lead? Later, when Moshe came to Pharaoh, the king said, "I don't know Hashem, and I will not release Bnei Yisrael!" When one denies that he knows "Yosef," he will eventually deny knowing Hashem also.

עמרם לישראל שיגרשו נשותיהן וגירשו כולן נשותיהן. ואף עמרם גירש את אשתו וכשאמרה לו מרים עתידה אמי שתלד מושיען של ישראל עמד והחזירה ע"כ. ויש להעיר, מה היה צריך לציין שאף עמרם גירש את אשתו, הרי פשיטא שאם הבי"ד גזרו לגרש נשותיהן, בודאי שאף בעצמו יקיים זאת?

ונראה להגמ"ר שמעון משה דיסקין זצ"ל בס' אהל יהושע שמבואר בחז"ל שהיתה יוכבד בת ק"ל שנה, ובנס חזר אליה נעורתה. וצ"ל דאע"פ שהולידה לפני ג' שנים את אהרן ולפני ו' שנים את מרים, מ"מ לאחר זאת בלתי, ורק להולדת משה שוב נעשה נס שחזרה לנערותיה. וא"כ הרי בתקנה שיגרשו כולם את נשותיהן הרי בפשוטו שרק על אלו שראויות להוליד ובנות בנים הן, אבל זו כל זמן שלא חזרה לנעורה לא היתה בכלל הגזירה של בי"ד. הלכך צ"ל דמה שיגרש עמרם לא היה מעיקר התקנה, אלא שהיה להורות הלכה לישראל שיגרשו אפי' אם הוא בעצמו לא נכלל בתקנה זו. ובלי נבואת מרים "עתידה אמי שתלד" הרי מבואר דעיקר הנבואה היה שיוכבד תלד, דאילו היה הנבואה לעמרם היה נושא אשה אחרת בת בנים.

מעשה אבות.... סימן לבנים

ותקרא שמו משה כי מן המים משיתנהו וגו' (ב-י)

A blind, poor man, dressed in rags, with a young boy holding his hand and leading him down the street, was once observed by the **Dubner Maggid, R' Yaakov Krantz ZT"L**. He stopped, turned to them and said, "Tell me, who are you?" The young boy looked up and told the *Maggid* that this was his father and his mother had passed away. He told of how cold it was in their humble shack, as they had no more wood for a fire. "I am taking my father to the public food distributor for the poor people of the city so we can eat. Then I will take him back home." There was no reason to even ask the boy if he learned *Torah*. In his situation, he was undoubtedly exempt from the *mitzvah*.

"Come with me," said the *Maggid*. "I will give you a hearty meal, much better than what you would be fed at the public food distribution." A spark of gratitude shone in the boy's eyes, but the intelligence manifest in his face was clearly diluted by a deep sense of sorrow. The *Maggid* took the two into his home and did whatever he could to make their stay pleasant and ensure that they were well fed. Even the blind father warmed his demeanor a bit, and his irritability began to shake off. "Would you agree to live here?" asked the *Maggid*. "I will set aside a warm room for you and you will receive a meal like this three times each day - for free."

He thought to himself that the boy would be able to attend the local